

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Ұлттық қолөнер арқылы баланың шығармашылық қабілетін дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
14.12.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/185831/>

Жұман Тұрсынай Әбдікерқызы

Әдіскер

Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы, Шілікті ауылы

«Құралай» бөбекжай-бақшасы» МКҚК

КІРІСПЕ

Мектепке дейінгі кезең – баланың шығармашылық әлеуеті қарқынды қалыптасатын, қиялы мен эстетикалық талғамы дамиды ерекше даму сатысы. Бұл жаста баланың көркемдік-шығармашылық әрекеттерге қызығушылығы жоғары болып, ол түрлі материалдармен жұмыс істеу арқылы өзін танытуға ұмтылады. Сондықтан балабақшада шығармашылық қабілетті дамытудың мазмұны баланың жас ерекшелігіне сай, әрі ұлттық мәдениетпен сабақтас болуы маңызды. Ұлттық қолөнер – халықтың ғасырлар бойы қалыптасқан көркемдік-эстетикалық тәжірибесін сақтаушы мәдени құндылық. Ол тек тұрмыстық қажеттілікті өтейтін бұйымдар жиынтығы ғана емес, сонымен қатар ұлттық дүниетаным, көркем ойлау және шығармашылық мәдениеттің көрінісі болып табылады. Ұлттық қолөнер элементтерін мектепке дейінгі тәрбиеде қолдану баланың шығармашылық қабілетін дамытып қана қоймай, оның ұлттық мәдениетке деген қызығушылығын арттырады. Осы тұрғыда ұлттық қолөнерді оқу-тәрбие үдерісіне енгізу өзекті педагогикалық міндет болып саналады.

Негізгі бөлім

Ұлттық қолөнер арқылы баланың шығармашылық қабілетін дамыту ең алдымен оның көркемдік қабылдауын жетілдірумен байланысты. Қазақ халқының қолөнеріне тән ою-өрнектер, түстер үйлесімі, композициялық шешімдер баланың эстетикалық талғамын қалыптастырады. Балабақшада ұлттық өрнектермен танысу, оларды бояу, қиып жапсыру немесе мүсіндеу барысында бала пішін, түс және ырғақ туралы алғашқы түсініктерді меңгереді. Бұл баланың көркем ойлау қабілетінің дамуына негіз болады.

Ұлттық қолөнер шығармашылық әрекет ретінде баланың қиялын дамытуда маңызды рөл атқарады. Қолөнер элементтерімен жұмыс істеу кезінде бала дайын үлгіні қайталап қана қоймай, оны өз қиялымен толықтырып, жаңа бейнелер жасауға талпынады. Мысалы, киізден немесе қағаздан ұлттық бұйымдардың қарапайым үлгілерін жасау баланың ойлау икемділігін арттырып, шығармашылық дербестігін қалыптастырады. Бұл үдеріс баланың өзіндік идеяларын жүзеге асыруына мүмкіндік береді.

Ұлттық қолөнер баланың ұсақ моторикасын дамытуға да оң әсер етеді. Қию, жапсыру, өрнек салу, мүсіндеу сияқты әрекеттер саусақ бұлшық еттерін жетілдіріп, қолдың дәл қимылдауын қалыптастырады. Ұсақ моториканың дамуы баланың сөйлеу қабілетімен және жалпы танымдық дамуымен тығыз байланысты екені педагогика мен психологияда дәлелденген. Сондықтан ұлттық қолөнерге негізделген іс-әрекеттер баланың жан-жақты дамуын қамтамасыз етеді.

Шығармашылық қабілетті дамытуда ұлттық қолөнердің тәрбиелік мәні де ерекше. Қазақтың қолөнерінде еңбекқорлық, төзімділік, ұқыптылық және әсемдікке ұмтылу сияқты қасиеттер көрініс табады. Қолөнер бұйымын жасау барысында бала жұмысты соңына дейін жеткізуге, шыдамдылық танытуға және нәтижесіне жауапкершілікпен қарауға үйренеді. Бұл қасиеттер баланың тұлғалық дамуына оң ықпал етеді. Ұлттық қолөнер арқылы баланың тілдік және танымдық дамуын да қолдауға болады. Қолөнермен таныстыру кезінде тәрбиеші ұлттық бұйымдардың атауларын, олардың қолданылу ерекшеліктерін түсіндіреді. Бұл баланың сөздік қорын байытып, ұлттық ұғымдарды меңгеруіне мүмкіндік береді. Сонымен қатар, қолөнердің шығу тарихы мен мағынасы туралы әңгімелер баланың дүниетанымын кеңейтеді.

Психологиялық тұрғыдан алғанда, ұлттық қолөнер баланың эмоциялық саулығын нығайтады. Шығармашылық әрекет барысында бала жағымды эмоциялар алып, өз жұмысынан қанағат сезімін сезінеді. Ұлттық мазмұндағы шығармашылық жұмыстар баланың өзіндік «Менін» қалыптастырып, өзіне деген сенімділігін арттырады. Бұл баланың психоэмоциялық тепе-теңдігін сақтауға көмектеседі.

Балабақшада ұлттық қолөнерді тиімді қолдану тәрбиешінің кәсіби шеберлігіне байланысты. Тәрбиеші қолөнер элементтерін баланың жас ерекшелігіне сай іріктеп, оны ойын және шығармашылық әрекетпен ұштастыруы тиіс. Қарапайым материалдарды пайдалана отырып, ұлттық бұйымдардың бейімделген үлгілерін жасау баланың қызығушылығын арттырады. Сонымен қатар, ата-анамен бірлескен шығармашылық іс-шаралар ұлттық қолөнердің тәрбиелік әсерін күшейтеді.

Қорытынды

Қорытындылай келе, ұлттық қолөнер арқылы баланың шығармашылық қабілетін дамыту мектепке дейінгі тәрбиенің маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Ұлттық қолөнер баланың эстетикалық талғамын, қиялын, ұсақ моторикасын және тұлғалық қасиеттерін кешенді түрде дамытады. Сонымен қатар, ол баланың ұлттық мәдениетке деген қызығушылығын арттырып, рухани-адамгершілік тәрбиенің негізін қалайды.

Балабақша тәжірибесінде ұлттық қолөнер элементтерін оқу-тәрбие үдерісіне жүйелі

түрде енгізу баланың шығармашылық әлеуетін ашып қана қоймай, ұлттық сана-сезімі қалыптасқан, жан-жақты дамыған тұлға тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Жұмабаева Ә., Қожахметова К. Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы: «Мектеп», 2019.
2. Омарова Б. Мектепке дейінгі жастағы балалардың шығармашылық қабілетін дамыту. – Алматы: «Атамұра», 2018.
3. Нұрғалиева Г.Қ. Балабақшадағы көркем-эстетикалық тәрбие әдістемесі. – Алматы: «Білім», 2017.
4. Құлманова Р. Мектепке дейінгі ұйымдағы шығармашылық іс-әрекетті ұйымдастыру. – Алматы: «Рауан», 2019.
5. Сағындықова А.Т. Ұлттық қолөнер арқылы тәрбиелеу технологиялары. – Алматы: «Өрлеу», 2020.
6. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» журналы. Ғылыми-әдістемелік басылым, №2, 2021.
7. «Балабақша әлемі» журналы. Республикалық ғылыми-практикалық журнал, №3, 2020.
8. Әлімқұлов Т. Қазақ қолөнері және эстетикалық тәрбие. – Алматы: «Қазақ университеті», 2016.

КМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.